

**TEMEL YAŞAM BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (I-II) KAZANIMLARININ
YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE İNCELENMESİ**

Dilek YARALI*

Öz

Bu araştırmanın amacı, Temel Yaşam Becerileri Dersi (I-II) kazanımlarını Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelemektir. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde 5 ünite 43 kazanım yer alırken, Temel Yaşam Becerileri-II düzeyinde 5 ünite 39 kazanım yer almaktadır. Araştırmada bilişsel alan kapsamında olan toplam 77 kazanımın yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırmada, Temel Yaşam Becerileri ders kazanımları araştırmacı tarafından yenilenmiş Bloom taksonomisine göre sınıflandırılmıştır. Araştırmada üç öğretim üyesinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmanın güvenilirlik değeri, Miles ve Huberman (1994)'in geliştirdiği güvenilirlik formülüne göre hesaplanmıştır. Temel Yaşam Becerileri dersinin genelinde hesaplanan güvenilirlik değeri 0.915 olarak bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, Temel Yaşam Becerileri dersi kazanımları revize edilmiş Bloom Taksonomisi boyutlarına göre incelendiğinde, kazanımların bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde, bilgi boyutunda ise kavramsal bilgi düzeyinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Araştırmada Temel Yaşam Becerileri dersinde bireylerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik kazanım sayısının artırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam becerileri, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi, Öğretim programı.

Examination of the Acquisitions of the Basic Life Skills Course Curriculum (I-II) According to the Revised Bloom Taxonomy

Abstract

The aim of this study is to examine the acquisitions in the Basic Life Skills course (I-II) according to the revised Bloom Taxonomy. While there are 43 acquisitions in 5 units at Basic Life Skills-I level, there are 39 acquisitions in 5 units at Basic Life Skills-II level. In the study, a total of 77 acquisitions in the cognitive domain were analysed according to the revised Bloom Taxonomy. Qualitative research method was adopted in the research. In the research, the acquisitions in the Basic Life Skills course were classified by the researcher according to the revised Bloom Taxonomy. In the research, expert opinions of three faculty members were consulted. The reliability value of the study was calculated according to the reliability formula developed by Miles and Huberman (1994). The reliability value calculated for the overall Basic Life Skills course was found to be 0.915. According to the research results, when the acquisitions of the Basic Life Skills course are examined according to the dimensions of the revised Bloom's Taxonomy, it is found that the acquisitions are concentrated on the level of understand in the cognitive process dimension and on the level of conceptual knowledge in the knowledge dimension. In the research, it was suggested that the number of acquisitions aimed at developing individuals' higher-order thinking skills in the Basic Life Skills course should be increased.

Keywords: Life skills, Revised Bloom Taxonomy, Curriculum.

*Dr. Öğretim Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, dilek.yarali@alanya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4072-1040>

1.Giriş

1.1. Yaşam becerileri:

Her geçen gün bilim ve teknolojide meydana gelen değişiklikler, bireylerin farklı beceri ve yeterliklere sahip olmasını önemli hale getirmiştir. Bu farklı becerilerden birisi hiç şüphesiz yaşam becerileridir (Küleççi Akyavuz & Karakaş, 2020). Bunun yanında toplumda yetenekli bireylere duyulan ihtiyaçlar, eğitim-öğretimde yaşam becerilerine önem verilmesini desteklemiş ve programlarda yaşam becerileri yerini almıştır (Kaçar, 2022). Bu konuda Harari (2018) okulların bireylere yaşam becerilerini kazandırmaya ağırlık vermesi gerektiğini vurgulamıştır (Akt. Cansoy, 2018).

Bireylere erken yaşlarda kazandırılması gereken yaşam becerilerinin (Bekiroğlu, 2021) doğası ve tanımı kültürden kültüre farklılıklar gösterebilir (World Health Organization [WHO], 1997). Çünkü herkesin gündelik yaşam becerileri onun hayatına göre değişebilir (Kardağ, 2019). Literatürde yer alan yaşam becerileri tanımlarından bazıları şu şekildedir:

CASEL (Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme için İşbirliği) yaşam becerilerini, “*kendini tanıma, sosyal farkındalık, özyönetim, ilişki becerileri, sorumlu karar verme*” şeklinde tanımlarken (Akt. Yalçıntaş Sezgin & Ulus, 2019, s. 7), Dünya Sağlık Örgütü yaşam becerilerini “*bireylerin günlük hayatın gereksinim ve zorluklarıyla etkili bir şekilde başa çıkmalarını sağlayan uyumlu ve olumlu davranış yetenekleri*” (WHO, 1997, s. 1) şeklinde tanımlamaktadır. Ayrıca yaşam becerilerini, Singh & Menon (2015) “*çocukların bilinçli kararlar almalarını, duygusal iyi oluşlarını yönetmelerini ve etkili bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayan bir dizi psiko-sosyal ve bilişsel yetenekler*” (s. 3) şeklinde açıklarken, Milli Eğitim Bakanlığı ise yaşam becerilerini “*bilimsel bilgiye ulaşılması ve bilimsel bilginin kullanılmasına ilişkin analitik düşünme, karar verme, yaratıcılık, girişimcilik, iletişim ve takım çalışması gibi temel yaşam becerilerini kapsadığı*” şeklinde (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018, s. 9) açıklamıştır. UNICEF (2019, s. 7) yaşam becerilerini “*bireylerin sağlıklı ve üretken bir yaşam sürmek için öğrenmelerini, bilinçli kararlar vermelerini ve haklarını kullanmalarını sağlayan bir dizi yetenek, tutum ve sosyo-duygusal yeterlilikler*” şeklinde tanımlamıştır. Özetle yaşam becerileri, “*bireylerin hayatlarını sürdürmek ve zenginleştirmek için gereksinim duyduğu yetkinlikler*” (Kennedy vd., 2014, s. 200) ve hayatında karşılaştığı zorluklarla başa çıkmak için geliştirdiği beceriler (Özcan, 2021) olarak tanımlanabilir. Çünkü yaşam becerileri, bireylerin hayatının birçok alanında (evde, iş hayatında, okulda vb.) karşılaştığı sorunları çözmeye yardım etmekte (Güney, 2021) ve bu sayede farklı ortamlarda onlara başarılı olma duygusunu yaşatmaktadır (Küleççi Akyavuz & Karakaş, 2020). Bu konuda Selçuk (2019)’un yapmış olduğu çalışmada öğretim elemanları, bireylerin yaşam becerilerine ihtiyaçları olduğunu ve yaşam becerilerinin yokluğunda ise çeşitli alanlarda (aile, meslek vb.) problem yaşayacaklarına yönelik görüş bildirmişlerdir.

Yaşam becerileri birçok farklı beceriyi bünyesinde barındırır. Temel yaşam becerileri birbirleriyle alakalı olup birinde meydana gelen gelişim diğerlerini de etkilemektedir (Güney, 2021). Yaşam becerilerinde yer alan bazı temel beceriler ve açıklamaları Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1

Temel Yaşam Becerileri ve Açıklamaları

Beceriler	Açıklamaları
Karar verme becerileri:	Karar verme becerisi, hedeflerimize ulaşmak için alternatiflerin araştırılması, elde edilmesi ve seçilmesidir (Alakoç Pirpir, 2019). İnsan hayatının en önemli aksiyonlarından olan karar verme/almada kişinin tercihleri belirlenerek geleceği şekillenir (Korkmaz, 2022).
Öz farkındalık:	Bireyin kendini tanıması (kendisinin, karakterinin, güçlü yanlarının yanında hoşlanmadığı yönlerini vb.) olan öz farkındalık (Ökdem, 2020; WHO, 1997), bireyin hayatındaki zorluklarla mücadele

	<p>etmesinde, aynı zamanda bireyin duygularının ve kendisinin farkında olması bakımından önemlidir (Yıldırım, 2017). Bunun yanında öz farkındalık etkili iletişim, kişilerarası ilişki ve empati geliştirmenin ön koşulu olma özelliğine sahiptir (WHO, 1997; Alakoç Pirpir, 2019).</p>
Duygu ve stres ile baş etme becerileri:	<p>Duygularla baş etme becerisi, bireyin hem kendisi hem de başkasının duygusunun farkında olması ve bunlara uygun davranmasını içerir (Alakoç Pirpir, 2019). Duygularını kontrol edemeyen insanlar hayatlarında birtakım sorunlar yaşarlar ki bu duygular sevmeye, mutluluk, karamsarlık, öfke vb. şeklindedir (Ökdem, 2020). Ayrıca hayatımızın içinde yer alan kavramlardan biri olan stresin yarattığı olumsuz etkilerinden kurtulmak ya da bunları olumluya dönüştürebilmek için stresle baş etme yollarını bilmek önemli olup, strese neden olan durumlar ve bireylerin bunlara karşı vereceği tepkiler çeşitlilik gösterebilir (Tekin vd., 2019). Stresle baş etme becerisi, kişinin stresinin kaynaklarını ve bireyi nasıl etkilediğini bilmenin yanında stres düzeyinin kontrol altına alınmasını destekler (WHO, 1997; Alakoç Pirpir, 2019).</p>
İletişim becerileri	<p>İletişim, insanların çevresi ile uyum içerisinde olmasını sağlamaktadır (Deniz, 2003). Etkili iletişim, kendimizi sözlü ya da sözsüz olarak ifade etmemizi, fikir ve istekler, ihtiyaç ve korkuları ifade etmemiz anlamında kullanılabilir (WHO, 1997). Dolayısıyla iletişim becerilerinin, insanların etrafındaki bireylerle sağlıklı ilişkiler kurmasını desteklediği söylenebilir.</p>
Eleştirel düşünme becerileri	<p>Cüceloğlu (1994) eleştirel düşünmeyi, kendi düşünme sürecimizin farkında olmayı ve aynı zamanda başkalarının düşünme süreçlerini dikkate almayı gerektiren, öğrendiklerimizin uygulanmasını ve böylece hem kendimizi hem de çevremizdeki olayları anlamak için kullanılan aktif zihinsel süreç olarak tanımlamaktadır. Köksal ve Atalay (2019) ise eleştirel düşünmeyi, özgün bir biçimde elde edilen bilgiyi var olan bilgiler ile karşılaştırma, kullanma ve değerlendirmeyi hedefleyen bir süreç olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla eleştirel düşünme, aktif, özgür ve yeni fikirlere açık olmayı, düşüncenin nedenleri ile delillerini göz önünde bulundurmamayı ve organizasyonu gerektirir (Özden, 2020a). Bu durumda eleştirel düşünme becerisinin, bireyin özgür düşüncesini ve olaylara çok yönlü bakabilmesini sağlayarak problemlerin çözümünü kolaylaştırdığı söylenebilir (Alakoç Pirpir, 2019).</p>
Yaratıcı düşünme becerisi	<p>Yaratıcılık, yaratıcı düşünmeye nazaran daha geniş bir kavramdır (Doğan, 2007). Aynı zamanda bir düşünme biçimi olan yaratıcılığın hayal gücü ile alakası vardır (Özden, 2020a). Yaratıcılıkta, buluş ve yenilik söz konusu olup bilgi ve tecrübelerden faydalanılarak bir sentezleme yapma (Yenilmez & Yolcu, 2007), akıllıca düzenleme, problem çözme ve ürün ortaya çıkarma, durumları aynı ve zıt anlamları ile düşünme söz konusudur (Öztunç, 1999). Dolayısıyla yaratıcılıkta zihin ve performans dayalı etkinlikler yer alır, yaratıcı düşünmede ise daha çok zihinsel etkinlikler yer almaktadır (Doğan, 2007).</p>
Problem çözme becerisi	<p>Problem, bireyin ulaşmak istediği bir hedefine engel olan durumlar olunca ortaya çıkar (Alakoç Pirpir, 2019; Cüceloğlu, 2006). Problemler bireyde gerginlik oluşturur ve bu gerginliğin giderilmesi için problemin doğru olarak çözülmesi önemlidir (Gökbüzoğlu, 2008). Her problemin karmaşıklığı farklı seviyelerde olup problemlerin çözümü bireyin hedefine ulaşmak için kullanması gereken yolları algıladığı zaman başlar (Çınar vd., 2009). Ancak çözülmeden önemli sorunlar strese neden olabilir (WHO, 1997). Öğrenilebilir beceriler arasında yer alan problem çözme becerisinden birey, çevresinde meydana gelen sorunlarla mücadele ederken faydalanır (Şahin, 2004). Problem çözme becerisi, zaman, emek ve çaba gerektirir (Alakoç Pirpir, 2019).</p>
Empati	<p>Empati, bir bireyin kendisini diğer kişinin yerine koyarak, onun hayatını onun baktığı gibi görebilmesini sağlar (Alakoç Pirpir, 2019; Ersoy & Köşger, 2016; Özbek, 2004). Kişiler arası iletişimde önemli olan empati (Ersoy & Köşger, 2016) anlayışa sahip olmak ve bunu devam ettirebilmek çaba gerektirir (Dökmen, 1994).</p>
Girişimcilik becerisi	<p>Girişimcilik, problemlere veya ihtiyaçlara ilişkin yeni çözümler üretebilmek ve bu çözümlerin sonucu olarak ortaya yeni bir değer çıkarmaktır (Şentürk, 2023). Girişimci kişi, mevcut imkanları göz önünde bulundurarak organizasyon oluşturan ve bunun sürekliliğini sağlayan kişidir (Yılmaz, 2014). Dolayısıyla girişimciliğin özünde, risk alabilme, cesur olabilme, fırsatları uygun bir şekilde değerlendirebilme, var olan kaynaklardan faydalanabilme yer almaktadır (Özcan, 2019).</p>
Kişilerarası ilişki	<p>Kişilerarası ilişki, en az iki birey arasında oluşan sosyal bağ ya da ilişkidir (Alakoç Pirpir, 2019). Kişiler arası ilişkiler, insanların diğer insanlarla olan ilişkilerinde sahip olduğu duygu, davranış ve düşünceleri ile ilgilidir (Saymaz, 2003). Kişilerarası ilişki becerileri, etrafımızdaki insanlarla olumlu ilişkiler kurmaya ve sürdürmeye yardım eder (WHO, 1997).</p>

1.2. Eğitim-Öğretim Programları:

Bireylere ihtiyacı olan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasında eğitim-öğretim programlarının önemli bir yeri vardır (Bedir, 2020). Eğitim programı, öğretim ve ders programı ile yetenek, rehberlik hizmetleri ve kurumsal hizmetlerin hepsini kapsarken öğretim programı daha sınırlı olup, kurumsaldır (Odabaşı, 2014). Dolayısıyla öğretim programlarının bir dersin öğretilmesi ile alakalı düzenlenen ve bu doğrultuda yapılması planlanan bütün faaliyetleri kapsadığı söylenebilir (Demirel, 2004).

Eğitim programları, birbirini etkileyen ve etkilenen dört öğeden (hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme) oluşmaktadır (Bedir, 2020). Hedef en genel ifadesi ile Türk Dil Kurumunda (Türk Dil Kurumu [TDK], 2024) “*varılacak yer, ulaşılabacak son nokta, gerçekleştirmek için tasarlanan şey*” şeklinde yer almaktadır. Eğitimin en genel hedefi ise bireylerde istendik davranış değişiklikleri sağlamaktır (Sönmez, 2020).

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı (I-II) Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulları 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için hazırlanmıştır (MEB, 2023). Bu ders öğretim programı iki düzey şeklinde hazırlanmış olup, öğrencilerin önce Temel Yaşam Becerileri-I düzeyini daha sonra ise Temel Yaşam Becerileri-II düzeyini seçmeleri gereklidir (MEB, 2023). Temel Yaşam Becerileri-I düzeyi kapsamında öğrencilere “iletişim, sorumlu olma, öğrenmeyi öğrenme, problem çözme ve karar verme, eleştirel düşünme” ünitelerine yönelik içeriğe yer verilirken, Temel Yaşam Becerileri-II düzeyi kapsamında ise “sağlıklı yaşam, stresle baş etme, empati, takım çalışması, bilinçli tüketim” ünitelerine yönelik içeriğe yer verilmiştir (MEB, 2023).

1.3. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Bilişsel alan sınıflandırılmasında en çok bilinen taksonomi Bloom ve arkadaşları tarafından hazırlanan taksonomi olup, bu taksonomide yer alan basamaklar (bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme) birbiri ile önkoşul ve ardışık olacak şekilde, basitten karmaşığa doğru sıralanmıştır (Tabak, 2021). Ancak bu orijinal taksonomi zamanla bazı eleştiriler almış, 2001 yılında taksonomide Anderson ve arkadaşları tarafından birtakım değişiklikler yapılarak yenilenmiş taksonomi oluşturulmuştur. Yenilenmiş Bloom taksonomisi iki boyuttan (yatay ve dikey) oluşmakta olup boyutların genel özellikleri Tablo 2’de sunulmuştur (Anderson vd., 2001, s. iii-v):

Tablo 2

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Boyutlarına Yönelik Açıklamalar

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi		
BİLGİ BOYUTU	Olgusal bilgi	Öğrencilerin bir disiplini tanımak veya o disiplindeki problemleri çözmek için bilmesi gereken temel unsurlar Terimlerin bilgisi, belirli ayrıntıların ve öğelerin bilgisi.
	Kavramsal bilgi	Daha büyük yapıdaki temel unsurların bir arada çalışmasını sağlayan karşılıklı ilişkiler Sınıflandırmalar ve kategorilerin bilgisi, ilkeler ve genellemelerin bilgisi, teoriler, modeller ve yapıların bilgisi.
	İşlemsel bilgi	Bir şeyin nasıl yapılacağı, araştırma yöntemleri ve becerilerin, algoritmaların, tekniklerin ve yöntemlerin kullanılmasına yönelik bilgiler Konuya özgü beceriler ve algoritmaların bilgisi, konuya özgü teknikler ve yöntemlerin bilgisi, uygun prosedürlerin ne zaman kullanılacağını belirlemeye yönelik ölçütlerin bilgisi.
	Üst bilişsel bilgi	Biliş bilgisi ile kişinin kendi bilişinin bilgisi ve farkındalığı

BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU		Stratejik bilgi, uygun bağlamsal ve koşullu bilgi dahil olmak üzere bilişsel görevler hakkında bilgi, kendisi hakkındaki bilgisi.
	Hatırlama	Bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme Tanıma, hatırlama
	Anlama	Sözlü, yazılı ve grafik iletişim de dahil olmak üzere öğretim mesajlarından anlam oluşturmak Yorumlama, örneklendirme, sınıflandırma, özetleme, çıkarımda bulunma, açıklama
	Uygulama	Verilen bir durumda işlemi uygulama ya da kullanma Yürütme, uygulama
	Çözümleme	Materyali kendini oluşturan bileşenlerine ayırma, parçaların birbiriyle/genel yapı veya amaçla nasıl ilişkili olduğunu belirleme Ayırt etme, organize etme, atfetme
	Değerlendirme	Kriterlere ve standartlara dayalı olarak yargıda bulunma Kontrol etme, eleştirme
	Yaratma	Tutarlı veya işlevsel olarak bir bütün oluşturmak için öğeleri bir araya getirme, yeni bir model veya yapı içinde yeniden düzenleme Oluşturma, planlama, üretme

1.4. Araştırmanın Önemi

Yaşam becerileri bireylerin hayatında karşılaştığı sorunlarla mücadele etmesini, şimdi ve gelecekte başarılı bir birey olmasını sağlar (Yalçıntaş Sezgin & Ulus, 2019). Ayrıca yaşam becerileri bireyi diğer insanlara bağımlı olmaksızın hayata hazırlamanın yanında bireylerin sorumluluk sahibi olmasını, hayatında karşısına çıkan sorunlarla baş edebilmesini, doğru kararlar verebilmesini, hedeflerini gerçekleştirmek için çabalamasını (Kılıç, 2015) destekler. Bu nedenlerden dolayı yaşam becerileri eğitim sistemi, temel bir öğrenme ihtiyacı haline gelmiştir (Gulhane, 2014). Nitekim Temel Yaşam Becerileri (I-II) dersinde öğrencilerin empati yeteneğini geliştirmenin yanında, öğrencilere karar verebilme, iş birliği yapabilme, eleştirel düşünebilme, sorumluluk sahibi olabilme gibi özellikler de kazandırılmak istenilmektedir (MEB, 2023). Ayrıca bu ders ile öğrencilerin sağlığını korumanın önemi, sağlıklı beslenmede bilinçli olmaları ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını kazanmaları, zaman yönetimini öğrenmeleri, kişisel bakım hakkında bilgi ve beceri kazanmaları, problemlere farklı çözümler üretmeleri ve karar verebilmeleri hem kendi hem de başkalarının düşüncelerine eleştirel olarak bakabilmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2023). Dolayısıyla Temel Yaşam Becerileri dersinin, öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırmasının yanında öğrencilerin kendilerini tanımlarına da fırsatlar sunduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı Temel yaşam becerileri dersi kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarında nasıl dağıldığını belirlemektir. Öğretim programlarında yer alan kazanımların sınıflandırılması öğrenmeyi daha açık, anlaşılır ve düzenli hale getirir (Tabak, 2021). Aynı zamanda temel yaşam becerileri dersi kazanımlarının, yaşam becerilerinin genel özelliklerinden dolayı özellikle üst düzey basamaklarda nasıl yer aldığının belirlenmesi önemli bir konudur. Ayrıca alanyazı incelendiğinde yenilenmiş Bloom taksonomisine göre öğretim programlarında yer alan kazanımları inceleyen birçok çalışmaya (Aktan, 2020; Aslan & Atik, 2018; Ayyıldız vd., 2019; Büyükalan Filiz ve Baysal, 2019; Büyükalan Filiz ve Yıldırım, 2019; Cangüven vd., 2017; Çelik vd., 2018; Çerçi, 2018; Durmuş, 2017; Erol & Kavruk, 2021; Gezer vd., 2014; Güldüren & Cangüven, 2020; Gülersoy & Gülersoy, 2023; Güngör Cabbar vd., 2020; Hamurcu & Ekinci, 2020; İlhan & Gülersoy, 2019; Karip, 2019; Koca, 2022; Kuloğlu & Tutuş, 2024; Özkaya vd., 2023; Öztürk vd., 2020; Sağlamöz, 2020; Sağlamöz & Soysal, 2021; Sözcü & Aydınöz, 2019; Uğraş & Aral, 2018; Yıldız, 2021; Yolcu,

2019; Zorluoğlu vd., 2017a; Zorluoğlu vd., 2017b) rastlanılmasına rağmen Temel yaşam becerileri dersi öğretim programındaki (2023) kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisine göre inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada Temel Yaşam Becerileri ders kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre incelenerek hem alanyazına katkı sağlamak hem de alanyazındaki bu boşluğu gidermek amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programının (I-II) kazanımlarını yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelemektir. Bu kapsamda araştırmanın problem cümlesi “Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı (I-II) kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre dağılımları nasıldır?” şeklinde olup bu problem doğrultusunda araştırmada şu alt problemlerin cevapları araştırılmıştır:

- 1- Temel Yaşam Becerileri-I düzeyindeki kazanımların ünitelere göre yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutlarına dağılımı nasıldır?
- 2- Temel Yaşam Becerileri-II düzeyindeki kazanımların ünitelere göre yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutlarına dağılımı nasıldır?
- 3- Temel Yaşam Becerileri (I ve II) ders kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutlarına dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırmalar “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” (Yıldırım, 1999, s. 10) şeklinde tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın verilerinin elde edilmesinde ise nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Maliyet ve zaman açısından avantajlı olan doküman analizi (Çeken & Eş, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2018), dokümanların sistemli bir biçimde analiz edilmesidir (Bowen, 2009; Wach, 2013).

2.2. Araştırmanın Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını, Millî Eğitim Bakanlığı (2023) tarafından onaylanan Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı (I-II) oluşturmaktadır. Bu programın kazanımları, yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre araştırmanın problemi ve alt problemleri doğrultusunda incelenmiştir. Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programındaki kazanımların ünitelere göre dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur (MEB, 2023, s. 9):

Tablo 3

Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Ünitelere Göre Dağılımı

Temel Yaşam Becerileri Dersi (I)			Temel Yaşam Becerileri Dersi (II)	
No	Üniteler	Kazanım sayısı	Üniteler	Kazanım sayısı
1	İletişim	11	Sağlıklı Yaşam	8
2	Sorumlu olma	7	Stresle Baş Etme	7
3	Öğrenmeyi Öğrenme	10	Empati	6
4	Problem Çözme ve Karar Verme	9	Takım Çalışması	7
5	Eleştirel Düşünme	6	Bilinçli Tüketim	11

Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde 5 ünite 43 kazanım, II düzeyinde 5 ünite 39 kazanım yer almakta olup öğretim programında toplam 82 kazanım bulunmaktadır (MEB, 2023).

Doküman incelenmesinde, dokümanların tarafsız ve objektif olması önemlidir (İslamoğlu & Alnıaçık, 2013). Nitekim bu araştırmanın veri kaynağı olan dokümanlar, Millî Eğitim Bakanlığının internet sayfasında İlköğretim sekmesi altında yer alan Temel Yaşam Becerileri dersine (I-II) ait öğretim programıdır. Bu öğretim programına “<https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=1348>” adresinden ulaşılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada, Temel Yaşam Becerileri dersi (I-II) öğretim programında yer alan kazanımlar araştırmacı tarafından farklı zamanlarda tekrar tekrar yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre analiz edilmiştir. Kazanımlar yenilenmiş Bloom Taksonomisinin boyutlarına göre analiz edilirken Tablo 2’de yer alan bilgilerden faydalanılmıştır.

Temel Yaşam Becerileri ders kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına göre analiz edilirken betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde, toplanan veriler önceden kararlaştırılmış temalara göre özetlenip yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada ise Temel Yaşam Becerileri dersinde yer alan kazanımlar yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına göre sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.

2.4. Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması

Nitel araştırmalarda, elde edilen verilerinin ve sonuçlara nasıl ulaştığının detaylı bir biçimde açıklanması araştırmanın geçerlik düzeyini yükseltmek için önemlidir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini yükseltmek amacıyla aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

1-Araştırmada Temel Yaşam Becerileri ders kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre dağılımlarına yönelik örnek analiz tablosu hazırlanmış ve kazanım örneklerine yer verilmiştir.

2- Araştırmanın bulgularının anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için ünite bazında Temel Yaşam Becerileri ders kazanımlarının frekans ile yüzdeleri hesaplanarak tablolar halinde sunulmuş ve Temel Yaşam Becerileri dersinin her iki düzeyi ile geneline ait bulgular şekillerle desteklenmiştir.

3-Araştırmanın güvenirliliğini artırmak için Temel Yaşam Becerileri ders kazanımları Eğitim Programları ve Öğretim alanından 3 (üç) öğretim üyesinin uzman görüşüne sunulmuş ve kazanımlar uzmanlar tarafından yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına göre sınıflandırılmıştır. Araştırmacının yaptığı ders kazanımlarına yönelik sınıflandırmalar ile uzmanların yapmış olduğu sınıflandırmalar arasındaki uyumu görmek amacıyla, Miles ve Huberman (1994, s. 64)’ın geliştirdiği *güvenirlik formülü* [$Güvenirlik = (görüş\ birliği) / (görüş\ birliği + görüş\ ayrılığı)$] kullanılmıştır. Uzmanlar ile araştırmacının yaptığı sınıflandırmalar arasında hesaplanan güvenilirlik değeri sırasıyla, Temel Yaşam Becerileri I düzeyi için “0.907”, Temel Yaşam Becerileri II düzeyi için “0.923” ve Temel Yaşam Beceri dersinin genelinde ise “0.915” olarak belirlenmiştir. Uyum sağlanılmayan kazanımlarda ise uzmanlarla yapılan tartışmalar sonucunda ortak bir karar verilmiştir. Bu formülden elde edilen sonuçlara bakılarak, uzmanlar ile araştırmacının ilgili kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre sınıflandırmaları arasında uyumun yeterli düzeyde olduğu söylenebilir (Miles & Huberman, 1994).

2.5. Örnek Analiz Tablosu

Temel Yaşam Becerileri ders kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre dağılımlarına yönelik örnek analizler ve kazanım örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4

Temel Yaşam Becerileri Ders Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımlarına Yönelik Örnek Analizler

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
Olgusal	TYB 2.2.1.					
Kavramsal		TYB 1.1.3. TYB 2.1.1. TYB 2.1.8.		TYB 1.1.10. TYB 2.3.5.	TYB.2.5.5.	TYB 2.3.6.
İşlemsel			TYB 1.3.4.			
Üst bilişsel		TYB 1.2.6.			TYB 1.3.2.	

Tablo 4'te yer alan Temel Yaşam Becerileri-I düzeyindeki kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin boyutlarına göre dağılımlarından kazanım örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Kazanımlardan “*TYB 1.1.3. İletişimde dinlemenin önemini açıklar.*” kazanımında temel unsurlar arasındaki ilişkiler söz konusu olduğu için bu kazanım kavramsal bilgi türünde ve açıklama yapılmasını gerektirdiği için anlama düzeyinde sınıflandırılmıştır. “*TYB 1.1.10. İletişim engelleri ve çatışmaları ile ilgili kavramları ayırt eder.*” kazanımında ilgili kavramların iletişim engelleri ve iletişim çatışmaları şeklinde sınıflandırılması, kategorize edilmesi söz konusu olduğu için bu kazanım kavramsal bilgi türünde ve bunların ayırt edilmesi söz konusu olduğu için çözümleme düzeyinde değerlendirilmiştir. “*TYB 1.2.6. Sorumluluğunu yerine getirmenin kendisine hissettirdiklerini açıklar.*” kazanımı bireyin kendi bilişi hakkında bilgi sahibi olmasını gerektirdiği için üst bilişsel bilgi türünde ve bu konuda açıklama yapılmasını gerektirdiği için bilişsel süreç boyutlarından anlama düzeyinde sınıflandırılmıştır. “*TYB 1.3.2. Kendine uygun öğrenme stratejisini seçer.*” kazanımında bireyin kendi bilişinin farkında olması söz konusu olduğu için bu kazanım üst bilişsel bilgi türünde ve bireyin kendine uygun öğrenme stratejisi konusunda karar vermesini gerektirdiği için değerlendirme düzeyinde sınıflandırılmıştır. “*TYB 1.3.4. Çalışma ve öğrenme taktiklerini etkin olarak kullanır.*” kazanımı bir işin nasıl yapılacağına yönelik bilgi içerdiğinden işlemsel bilgi türünde ve bu kazanımda sahip olunan bilgiden yararlanma, bilgiyi kullanma söz konusu olduğu için bilişsel süreç boyutunda uygulama düzeyinde değerlendirilmiştir.

Tablo 4'te yer alan Temel Yaşam Becerileri-II düzeyindeki kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin boyutlarına göre dağılımlarından kazanım örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Kazanımlardan “*TYB 2.1.1. Dengeli ve sağlıklı beslenme ilkelerini ifade eder.*” kazanımı ilkeler bilgisi içerdiğinden dolayı kavramsal bilgi türünde ve bu ilkelerin ifade edilmesini içerdiği için anlama düzeyinde sınıflandırılmıştır. “*TYB 2.1.8. Sanatsal, sosyal ve sportif faaliyetlere katılımın sağlığa etkisini açıklar.*” kazanımında temel unsurlar arasındaki ilişkiler, etkileşimler söz konusu olduğu için kavramsal bilgi türünde ve açıklama yapılmasını gerektirdiği için bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde sınıflandırılmıştır. “*TYB 2.2.1. Stresi tanımlar.*” kazanımında stres ifadesi öğrencinin bir konuyu ya da disiplini öğrenmesi için gerekli olan temel öge olduğundan olgusal bilgi türünde ve bu kazanımda bilginin uzun süreli bellekten geri getirilmesi, tanımlanması söz konusu olduğundan bilişsel süreç boyutunda hatırlama düzeyinde sınıflandırılmıştır. “*TYB 2.3.5. Empatik iletişim kurmayı engelleyen durumları analiz eder.*” kazanımında bireyin empatik iletişim kurmasını engelleyen

durumlarda konuya yönelik temel unsurlar arasındaki ilişkiler söz konusu olduğu için kavramsal bilgi türünde ve bu durumun analiz edilmesi söz konusu olduğu için bilişsel süreç boyutunda çözümleme düzeyinde sınıflandırılmıştır. “TYB 2.3.6. Empatik iletişimi geliştirmek için yeni önerilerde bulunur.” kazanımında konuyla ilgili unsurlar arasında etkileşimler söz konusu olduğu için taksonominin kavramsal bilgi türünde ve bu konuda yeni önerilerde bulunulması beklenildiğinden bilişsel süreç boyutunda yaratma düzeyinde değerlendirilmiştir. “TYB.2.5.5. Satın alınan ürüne ilişkin belgelerin önemini tüketici hakları kapsamında değerlendirir.” kazanımı tüketici hakları kapsamında değerlendirme yapılmasını içerdiği için bilişsel süreç boyutunun değerlendirme düzeyinde ve temel unsurlar arasındaki ilişkileri içerdiği için kavramsal bilgi türünde sınıflandırılmıştır.

Temel yaşam becerileri (I-II) dersinde toplam 82 kazanım yer almaktadır. Bu kazanımların 5’i araştırmada bilişsel alan kapsamında değerlendirilmemiştir. Bilişsel alan kapsamının dışında değerlendirilen kazanımlardan bazı örnekler ise şu şekildedir: “TYB 2.2.6. Değişen duygu durumlarına uygun davranışlar sergiler”, “TYB 2.3.4. Farklı bakış açularına saygı gösterir” ve “TYB 2.4.7. Takım çalışmasında liderin önemini fark eder” kazanımları duyuşsal alan kapsamında değerlendirilmiştir.

2.6. Araştırma Etiği

Bu araştırma kapsamında, Temel Yaşam Becerileri dersi öğretim programında yer alan kazanımlar Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin boyutlarına göre incelenmiştir. Araştırma etik kurul izni gerektirmemekte olup etik ilkeler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Araştırmada dolaylı ve doğrudan alıntılara atıflarda ve kaynakçada yer verilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, Temel Yaşam Becerileri (I – II) dersi öğretim programında yer alan kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına yönelik dağılımlarına yer verilmiştir.

1-Araştırmanın “Temel Yaşam Becerileri-I düzeyindeki kazanımların ünitelere göre yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutlarına dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin bulguları Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5

Temel Yaşam Becerileri-I Düzeyinde Yer Alan Kazanımların Ünitelere Göre Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Süreç ve Bilgi Boyutlarına Dağılımı

Üniteler	Bilgi boyutu	Bilişsel süreç boyutu														
		Hatırlama		Anlama		Uygulama		Çözümleme		Değerlendirme		Yaratma		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
İletişim	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	-	-	7	70.00	-	-	2	20.00	1	10.00	-	-	10	100	
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Toplam	-	-	7	70.00	-	-	2	20.00	1	10.00	-	-	10	100	
Sorumlu Olma	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Kavramsal	-	-	5	71.43	-	-	1	14.29	-	-	-	-	6	85.71	
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Üst bilişsel	-	-	1	14.29	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14.29	

	Toplam	-	-	6	85.71	-	-	1	14.29	-	-	-	-	7	100
Öğrenmeyi Öğrenme	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	-	-	2	20.00	1	10.00	1	10.00	-	-	-	-	4	40.00
	İşlemsel	-	-	-	-	1	10.00	-	-	-	-	1	10.00	2	20.00
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	1	10.00	2	20.00	1	10.00	4	40.00
	Toplam	-	-	2	20.00	2	20.00	2	20.00	2	20.00	2	20.00	10	100
Problem Çözme ve Karar Verme	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	1	11.11	-	-	1	11.11	-	-	-	-	1	11.11	3	33.33
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	3	33.33	3	33.33	-	-	6	66.67
	Toplam	1	11.11	-	-	1	11.11	3	33.33	3	33.33	1	11.11	9	100
Eleştirel Düşünme	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	1	16.67	3	50.00	-	-	-	-	-	-	-	-	4	66.67
	İşlemsel	-	-	1	16.67	1	16.67	-	-	-	-	-	-	2	33.33
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	1	16.67	4	66.67	1	16.67	-	-	-	-	-	-	6	100
Temel Yaşam Becerileri-I Düzeyi	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	2	4.76	17	40.48	2	4.76	4	9.52	1	2.38	1	2.38	27	64.29
	İşlemsel	-	-	1	2.38	2	4.76	-	-	-	-	1	2.38	4	9.52
	Üst bilişsel	-	-	1	2.38	-	-	4	9.52	5	11.90	1	2.38	11	26.19
	Toplam	2	4.76	19	45.24	4	9.52	8	19.05	6	14.29	3	7.14	42	100

Yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına göre Temel yaşam becerileri-I düzeyi kazanımlarının ünitelere dağılımı incelendiğinde (Tablo 5) aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

-İletişim ünitesinde 10 kazanım bilişsel alan kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kazanımların tamamının kavramsal bilgi türünde olduğu görülmüştür. Bunun yanında taksonominin bilişsel süreç boyutunda 7 kazanımın anlama, 2 kazanımın çözümlenme ve 1 kazanımın değerlendirme düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu durumda iletişim ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Sorumlu olma ünitesinde toplam 7 kazanım yer almaktadır. Bunların 6'sının kavramsal, 1'inin ise üst bilişsel bilgi türünde olduğu belirlenmiştir. Bilişsel süreç boyutunda ise 6 kazanımın anlama ve 1 kazanımın çözümlenme düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda sorumlu olma ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Öğrenmeyi öğrenme ünitesinde yer alan 10 kazanımın 4'ü kavramsal, 2'si işlemsel ve 4'ü üst bilişsel bilgi türünde yer almaktadır. Bilişsel süreç boyutunda ise anlama, uygulama, çözümlenme, değerlendirme ve yaratma düzeylerinin her birinde 2'ser kazanım yer almaktadır. Bu durumda öğrenmeyi öğrenme ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal ve üst bilişsel bilgide yoğunlaştığı söylenebilir.

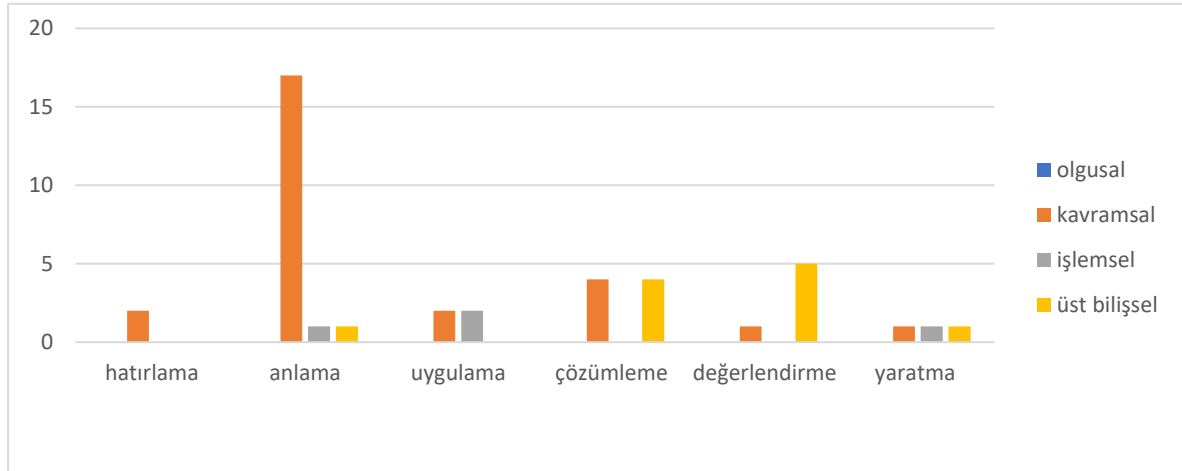
-Problem çözme ve karar verme ünitesinde 9 kazanım bilişsel alan kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kazanımların 3'ünün kavramsal ve 6'sının ise üst bilişsel bilgi türünde olduğu belirlenmiştir. Bilişsel süreç boyutunda 3 kazanım değerlendirme, 3 kazanım çözümlenme düzeyinde yer almakta olup, hatırlama, uygulama ve yaratma düzeylerinde ise 1'er kazanımın yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durumda problem çözme ve karar verme ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda üst bilişsel bilgi ve bilişsel süreç boyutunda değerlendirme ile çözümlenme düzeylerinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Eleştirel düşünme ünitesinde 6 kazanım bilişsel alan kapsamında değerlendirilmiştir. Bu üniteye 4 kazanım kavramsal ve 2 kazanım ise işlemsel bilgi türünde yer almaktadır. Bilişsel süreç boyutunda ise 4 kazanımın anlama, 1 kazanımın hatırlama ve 1 kazanımın uygulama düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda eleştirel düşünme ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde yer alan kazanımlar yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutuna göre analiz edildiğinde 27 kazanımın kavramsal bilgi, 11 kazanımın üst bilişsel bilgi ve 4 kazanımın işlemsel bilgi türünde olduğu görülmüştür. Bilişsel süreç boyutuna göre incelendiğinde, 19 kazanımın anlama, 8 kazanımın çözümlenme, 6 kazanımın değerlendirme, 4 kazanımın uygulama, 3 kazanımın yaratma ve 2 kazanımın hatırlama düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgilere dayanarak Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde yer alan kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir. Temel Yaşam Becerileri I düzeyindeki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre dağılımları Şekil 1'de sunulmuştur:

Şekil 1

Temel Yaşam Becerileri-I Düzeyinde Yer Alan Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Boyutlarına Göre Dağılımları



Şekil 1 ve Tablo 5'te yer alan Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinin kazanımları genel olarak değerlendirildiğinde, kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi (%64.29) ve bilişsel süreç boyutunda anlama (%45.24) düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

2-Araştırmanın "Temel Yaşam Becerileri-II düzeyindeki kazanımların ünitelere göre yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutlarına dağılımı nasıldır?" alt problemine ilişkin bulguları Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6

Temel Yaşam Becerileri-II Düzeyinde Yer Alan Kazanımların Ünitelere Göre Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Süreç ve Bilgi Boyutlarına Dağılımı

Üniteler	Bilgi boyutu	Bilişsel süreç boyutu													
		Hatırlama		Anlama		Uygulama		Çözümleme		Değerlendirme		Yaratma		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sağlıklı Yaşam	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	1	12.50	7	87.50	-	-	-	-	-	-	-	-	8	100
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	1	12.50	7	87.50	-	-	-	-	-	-	-	-	8	100
Stresle Baş Etme	Olgusal	1	20.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	20.00
	Kavramsal	-	-	3	60.00	-	-	-	-	-	-	-	-	3	60.00
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	20.00	1	20.00
	Toplam	1	20.00	3	60.00	-	-	-	-	-	-	1	20.00	5	100
Empati	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	-	-	-	-	-	-	1	20.00	-	-	1	20.00	2	40.00
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Üst bilişsel	-	-	3	60.00	-	-	-	-	-	-	-	-	3	60.00
	Toplam	-	-	3	60.00	-	-	1	20.00	-	-	1	20.00	5	100
Takım Çalışması	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	1	16.67	3	50.00	-	-	1	16.67	-	-	1	16.67	6	100
	İşlemsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	1	16.67	3	50.00	-	-	1	16.67	-	-	1	16.67	6	100
Bilinçli Tüketim	Olgusal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kavramsal	1	9.10	4	36.36	-	-	1	9.10	1	9.10	-	-	7	63.64
	İşlemsel	-	-	1	9.10	1	9.10	-	-	1	9.10	-	-	3	27.27
	Üst bilişsel	-	-	-	-	-	-	1	9.10	-	-	-	-	1	9.10
	Toplam	1	9.10	5	45.45	1	9.10	2	18.18	2	18.18	-	-	11	100
Temel Yaşam Becerileri-II Düzeyi	Olgusal	1	2.86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2.86
	Kavramsal	3	8.57	17	48.57	-	-	3	8.57	1	2.86	2	5.71	26	74.29
	İşlemsel	-	-	1	2.86	1	2.86	-	-	1	2.86	-	-	3	8.57
	Üst bilişsel	-	-	3	8.57	-	-	1	2.86	-	-	1	2.86	5	14.29
	Toplam	4	11.43	21	60.00	1	2.86	4	11.43	2	5.71	3	8.57	35	100

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına göre Temel yaşam becerileri-II düzeyi kazanımlarının ünitelere dağılımı incelendiğinde (Tablo 6) aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

-Sağlıklı Yaşam ünitesinde yer alan 8 kazanımın hepsi kavramsal bilgi türünde yer almaktadır. Bunun yanında taksonominin bilişsel süreç boyutunda 7 kazanımın anlama, 1 kazanımın ise hatırlama düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu durumda sağlıklı yaşam ünitesinde yer alan kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Stresle baş etme ünitesinde toplam 7 kazanımın 5'i bilişsel alan kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kazanımların 3'ünün kavramsal, 1'inin olgusal ve 1 kazanımın da üst bilişsel bilgi türünde olduğu belirlenmiştir. Bilişsel süreç boyutunda ise 3 kazanımın anlama, 1 kazanımın hatırlama ve 1 kazanımın yaratma düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda stresle baş etme ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Empati ünitesinde yer alan 6 kazanımın 1'i duyuşsal alan kapsamında değerlendirilmiştir. Geriye kalan kazanımların 3'ü üst bilişsel ve 2'si kavramsal bilgi türünde yer almaktadır. Bilişsel süreç boyutunda ise kazanımların 3'ünün anlama, 1'inin çözümlenme ve 1'inin ise yaratma düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu durumda empati ünitesindeki kazanımların bilgi boyutunda üst bilişsel bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

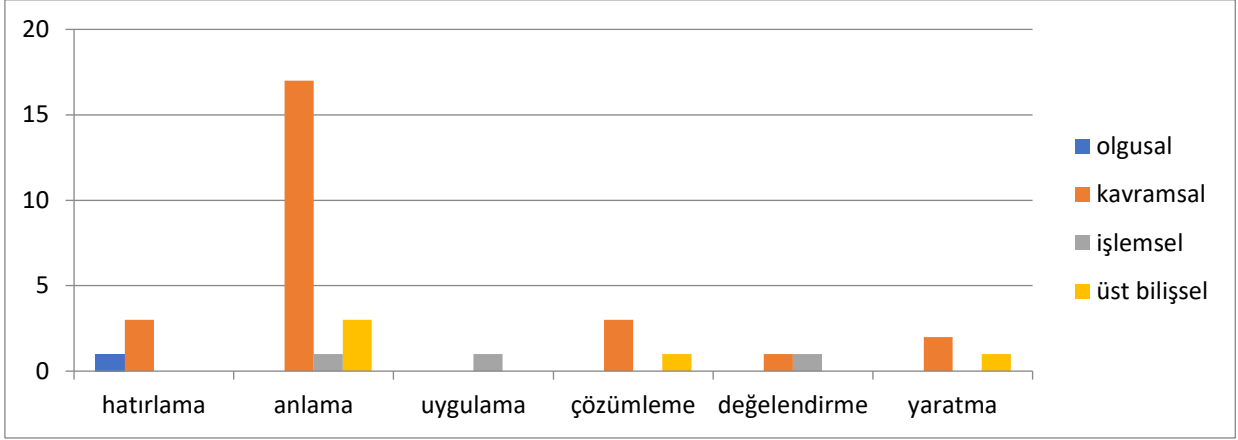
-Takım çalışması ünitesinde yer alan 7 kazanımın 1'i duyuşsal alan kapsamında değerlendirilmiştir. Geriye kalan 6 kazanımın kavramsal bilgi türünde olduğu belirlenmiştir. Bilişsel süreç boyutunda ise 3 kazanım anlama düzeyinde yer alıp, hatırlama, çözümlenme ve yaratma düzeylerinde ise 1'er kazanımın yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durumda takım çalışması ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Bilinçli tüketici ünitesinde yer alan 11 kazanımın 7'si kavramsal, 3'ü işlemsel ve 1'i üst bilişsel bilgi türünde yer almaktadır. Bilişsel süreç boyutunda ise 5 kazanımın anlama, 2 kazanımın çözümlenme, 2 kazanımın değerlendirme, 1 kazanımın hatırlama ve 1 kazanımın uygulama düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda bilinçli tüketici ünitesinde kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

-Temel Yaşam Becerileri-II düzey kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutuna göre analiz edildiğinde 26 kazanımın kavramsal bilgi, 5 kazanımın üst bilişsel bilgi, 3 kazanımın işlemsel bilgi ve 1 kazanımın ise olgusal bilgi türünde olduğu görülmüştür. Bilişsel süreç boyutuna göre incelendiğinde, 21 kazanımın anlama, 4 kazanımın çözümlenme, 4 kazanımın hatırlama, 3 kazanımın yaratma, 2 kazanımın değerlendirme ve 1 kazanımın ise uygulama düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgilere dayanarak Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde yer alan kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir. Temel Yaşam Becerileri-II düzeyinde yer alan kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre dağılımları Şekil 2'de sunulmuştur:

Şekil 2

Temel Yaşam Becerileri-II Düzeyinde Yer Alan Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Boyutlarına Göre Dağılımları



Şekil 2 ve Tablo 6'da yer alan Temel Yaşam Becerileri-II düzeyinin kazanımları genel olarak değerlendirildiğinde, kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi (%74.29) ve bilişsel süreç boyutunda anlama (%60.00) düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir.

3- Araştırmanın “Temel Yaşam Becerileri (I-II) Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç ve bilgi boyutlarına dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin bulguları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

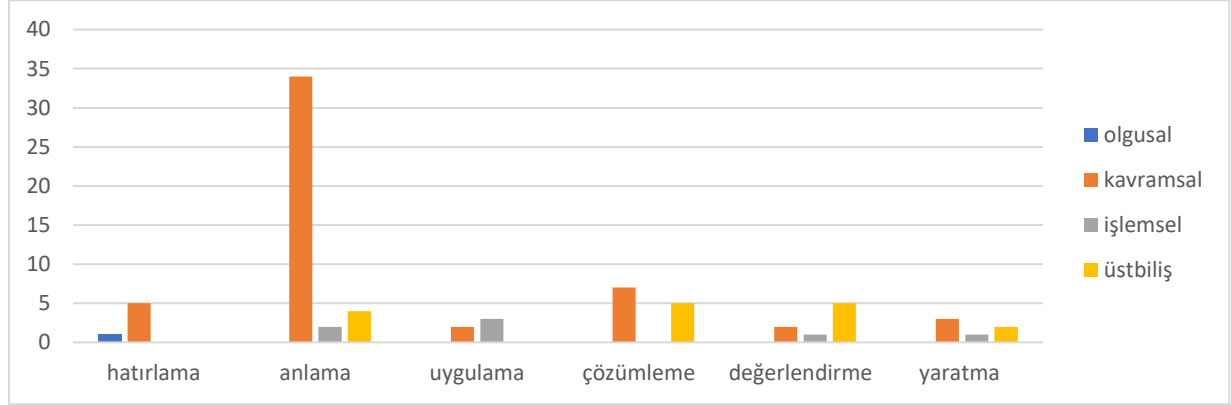
Temel Yaşam Becerileri (I-II) Dersinde Yer Alan Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi ve Bilişsel Süreç Boyutlarına Göre Dağılımları

Bilgi boyutu	Bilişsel Süreç Boyutu													
	Hatırlama		Anlama		Uygulama		Çözümüleme		Değerlendirme		Yaratma		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Olgusal	1	1.30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.30
Kavramsal	5	6.49	34	44.16	2	2.60	7	9.09	2	2.60	3	3.90	53	68.83
İşlemsel	-	-	2	2.60	3	3.90	-	-	1	1.30	1	1.30	7	9.09
Üst bilişsel	-	-	4	5.19	-	-	5	6.49	5	6.49	2	2.60	16	20.78
Toplam	6	7.79	40	51.95	5	6.49	12	15.58	8	10.39	6	7.79	77	100

Temel Yaşam Becerileri (I-II) dersinde yer alan kazanımlar yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutuna göre analiz edildiğinde 77 kazanımın 53’ünün kavramsal, 16’sının üst bilişsel bilgi, 7’sinin işlemsel ve 1’inin olgusal bilgi türünde olduğu görülmüştür. Temel Yaşam Becerileri ders kazanımları bilişsel süreç boyutuna göre incelendiğinde, 40 kazanımın anlama, 12 kazanımın çözümüleme, 8 kazanımın değerlendirme, 6 kazanımın hatırlama, 6 kazanımın yaratma ve 5 kazanımın ise uygulama düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgilere dayanarak Temel Yaşam Becerileri I-II dersinde yer alan kazanımların bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir. Temel Yaşam Becerileri I-II dersinin yenilenmiş Bloom taksonomisinin boyutlarına göre dağılımları Şekil 3’te sunulmuştur:

Şekil 3

Temel Yaşam Becerileri (I-II) Dersinde Yer Alan Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Boyutlarına Göre Dağılımları



Şekil 3 ve Tablo 7 incelendiğinde Temel Yaşam becerileri (I-II) dersinin kazanımları genel olarak değerlendirildiğinde, kazanımların taksonominin bilgi boyutunda kavramsal bilgi (%68.83) ve bilişsel süreç boyutunda anlama (%51.95) düzeyinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada, Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar yenilenmiş Bloom taksonomisinin düzeylerine göre incelenmiştir. Temel Yaşam Becerileri öğretim programında, Temel Yaşam Becerileri-I düzeyine yönelik 5 ünite de 43 kazanım ve Temel Yaşam Becerileri-II düzeyine yönelik 5 ünite de 39 kazanım olmak üzere toplam 82 kazanım yer almaktadır. Bilişsel alan kapsamında olan 77 kazanım yenilenmiş Bloom taksonomisinin düzeylerine göre analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuç ve tartışma aşağıda sunulmuştur:

1. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinin kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutuna göre incelendiğinde, kazanımların 27 (%64.29)'sinin kavramsal bilgi, 11 (%26.19)'inin üst bilişsel bilgi ve 4 (%9.52)'ünün işlemsel bilgi türünde yer aldığı ve olgusal bilgi türüne kazanımlarda yer verilmediği görülmüştür. Dolayısıyla bu düzeyde kazanımların büyük çoğunluğunun kavramsal bilgi türünde olduğu söylenebilir. Bu durumda Temel yaşam becerileri-I düzeyinde daha çok temel unsurlar arasındaki ilişkilerin veya etkileşimlerin (Anderson vd., 2001) vurgulandığından bahsedilebilir.

2. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinin kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç boyutuna göre incelendiğinde, kazanımların 19 (%45.24)'unun anlama, 8 (%19.05)'inin çözümleme, 6 (%14.29)'sının değerlendirme, 4 (%9.52)'ünün uygulama, 3 (%7.14)'ünün yaratma ve 2 (%4.76)'sinin hatırlama düzeyinde olduğu görülmüştür. Dolayısıyla kazanımların büyük çoğunluğunun anlama düzeyinde olduğu ve hatırlama, yaratma ve uygulama düzeyindeki kazanım sayısının oldukça az sayıda olduğu söylenebilir. Bunun sonucu olarak, Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde öğrencilerin konuya ilişkin anlam çıkarması, özetlemesi, yorumlamasının vb. (Anderson vd., 2001) ön planda olduğundan bahsedilebilir.

3. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyi ünite olarak taksonominin bilgi boyutuna göre değerlendirildiğinde, ünitelerde olgusal bilgiye yer verilmediği, kavramsal bilgiye ise en çok iletişim ünitesinde yer verildiği görülmüştür. İletişim ünitesinde, “öğrencilerin dinleme, anlama, ifade etme becerilerini geliştirerek iletişim kurmayı öğrenmeleri, sözsüz iletişim becerilerini bilmeleri ve kişiler arası sağlıklı iletişim kurma becerilerini edinmeleri” (MEB, 2023: 10) amaçlanmıştır. Bu bağlamda öğrencilere iletişim becerileri kazandırılırken bu öğelerin birbirleriyle ve bütünüyle olan ilişkisi önemli olduğu için bu ünite de kavramsal bilgiye daha fazla yer verildiği söylenebilir.

4. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyi ünite olarak taksonominin bilgi boyutuna göre değerlendirildiğinde, üst bilişsel bilgiye en çok “problem çözme ve karar verme” ünitesi ile “öğrenmeyi öğrenme” ünitesinde yer verildiği görülmüştür. Üst bilişsel davranışlar, “(1) bireyin kendi düşünme süreci ile ilgili bilgisi, (2) kontrol veya özdüzenleme, (3) inançlar ve sezgiler olarak üç kategoride yer almaktadır” (Schoenfeld, 1987: 190). Problem çözme ise, bilimsel yöntemi kullanma, eleştirel ve yansıtıcı düşünme, karar verme gibi birçok unsuru barındırmaktadır (Demirel, 2014). Ayrıca problem çözme bilişsel stratejileri seçmeyi ve kullanmayı gerektirir (Senemoğlu, 2018). Bu bilgilerin ışığında üst bilişsel bilginin problem çözme sürecinde oldukça önemli olduğu söylenebilir. Aynı zamanda problem çözme faaliyetlerinin üst bilişsel stratejilerin gelişmesini desteklediği (Blakey & Spence, 1990) unutulmamalıdır.

Öğrenmeyi öğrenme ise, bireylerin kendi öğrenme süreçlerini tanıması, uygun öğrenme stratejilerini seçmesi ve kullanması olup bireyin kendi öğrenme sürecinin sorumluluğunu almasıdır (Güven, 2004). Bireyin öğrenmeyi öğrenmesi, kendi bilişsel yeteneklerinin farkında olması, nasıl öğrendiği hakkında bilgi sahibi olması gibi durumları ön planı çıkarır (Ünal, 1999). Dolayısıyla bireyin kendi kendine öğrenme becerisi kazanmasında üstbiliş oldukça önemlidir (Akpınar, 2011). Çünkü üstbiliş, bireyin kendi düşünme yapısına yönelik birtakım içgörüler kazanmasını sağlar (Paris & Winograd, 1990). Bütün bu bilgiler, problem çözme ve karar verme ile öğrenmeyi öğrenme ünitelerinde üst bilişsel bilginin yoğunlaşmasının nedenleri olarak gösterilebilir.

5. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyi ünite olarak taksonominin bilişsel süreç boyutuna göre değerlendirildiğinde, anlama düzeyine yönelik kazanımların en çok iletişim ve sorumlu olma ünitesinde yer aldığı tespit edilmiştir. Hatırlama düzeyine yönelik kazanımların sadece problem çözme ve karar verme ünitesi ile eleştirel düşünme ünitelerinde; uygulama düzeyine yönelik kazanımların ise en çok öğrenmeyi öğrenme ünitesinde yer aldığı görülmüştür. Öğrenmeyi öğrenmede öğrencilerin mevcut bilgilerini kullanması söz konusu olduğu için (Özden, 2020b) bu ünite kazanımların uygulama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir. Araştırmada, çözümlenme ve değerlendirme düzeylerine yönelik kazanımlara en çok problem çözme ve karar verme ünitesinde yer verildiği tespit edilmiştir. Problem çözme, yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme ile yakın ilişkili olup problemin amacına yönelik sorgulama ve bilgi toplama süreçlerini içerir (Yenilmez & Yaşa, 2007). Aynı zamanda öğrencilerin, problemleri çözebilmeleri için ilişki kurmaları, yargılamaları, akıl yürütmeleri ve bunlardan sonuç çıkarmaları önemlidir (Akay vd., 2006). Bu durumlar problem çözme ve karar verme ünitesindeki kazanımların çözümlenme ve değerlendirme düzeylerine yoğunlaşmasının sebepleri olarak gösterilebilir.

6. Temel Yaşam Becerileri-I düzeyinde bilişsel süreç düzeylerinden en üst düzey olan “yaratma” basamağında toplam 3 kazanım yer almaktadır. “Öğrenmeyi öğrenme” ünitesinde 2 kazanım ve “problem çözme ve karar verme” ünitesinde ise 1 kazanıma rastlanılmıştır. Öğrenmeyi öğrenmede, öğrencinin deneyimleyerek, tartışarak ve yaparak-yaşayarak öğrendiği bir ortam vardır (Aydınlı, 2015). Böyle bir öğrenme ortamı, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini ve yaratıcı özelliklerini olumlu yönde etkiler. Bunun yanında yaratıcı düşünme becerisinin hem karar verme hem de problem çözme becerilerini etkilediği unutulmamalıdır (Alakoç Pirpir, 2019; WHO, 1997). Ayrıca problem çözme, ilgili problemin çözümü ile ilgili genelleme ve sentez yapmayı sağlamaktadır (Demirel, 2014). Bu durumlar hem problem çözme ve karar verme hem de öğrenmeyi öğrenme ünitelerinde kazanımların yaratma düzeyine yoğunlaşmasının sebepleri arasında gösterilebilir.

7. Temel Yaşam Becerileri-II düzeyinin kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutuna göre incelendiğinde, kazanımların 26 (%74.29)’sının kavramsal bilgi, 5(%14.29)’inin üst bilişsel bilgi, 3(%8.57)’ünün işlemsel bilgi ve 1 (%2.86) kazanımın ise olgusal bilgi türünde yer aldığı görülmüştür. Dolayısıyla kazanımların büyük çoğunluğunun kavramsal bilgi türünde olduğu söylenebilir. Temel yaşam becerileri II düzeyinde kavramsal bilgiye diğerlerinden daha fazla yer verilmesinin sebebi olarak, konu alanlarında temel unsurların birbirleriyle olan ilişkilerinin (Anderson vd., 2001) ön planda olması gösterilebilir.

8. Temel Yaşam Becerileri-II düzeyinin kazanımları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç boyutuna göre incelendiğinde, kazanımların 21(%60.00)'inin anlama, 4(%11.43)'ünün çözümleme, 4(%11.43)'ünün hatırlama, 3(%8.57)'ünün yaratma, 2(%5.71)'sinin değerlendirme ve 1(%2.86)'inin uygulama düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla kazanımların büyük çoğunluğunun anlama düzeyinde olduğu, uygulama ve değerlendirme düzeyindeki kazanım sayısının ise oldukça az olduğu söylenebilir. Bunun sonucu olarak, Temel Yaşam Becerileri II düzeyinde öğrencilerin daha çok yorumlama, özetleme, örneklendirme vb. (Anderson vd., 2001) yapmasına önem verildiğinden bahsedilebilir.

9. Temel Yaşam Becerileri-II düzeyi ünite olarak değerlendirildiğinde ise üst bilişsel bilgiye en çok “empati” ünitesinde yer verildiği görülmüştür. Empati becerisini kazanmak için öz farkındalık becerisi ön koşuldur (Alakoç Pirpir, 2019; WHO, 1997). Dolayısıyla bu süreç kişinin kendini tanımaya fırsatlar sunmaktadır. Bu nedenle empati ünitesinde üst bilişsel bilginin yoğunlaştığı söylenebilir.

10. Temel Yaşam Becerileri II düzeyi ünite olarak değerlendirildiğinde kavramsal bilgiye bütün ünitelerde yer verildiği görülmüştür. Ancak olgusal bilgiye sadece stresle baş etme ünitesinde bir kazanım ile yer verildiği tespit edilmiştir. Bu durumda temel yaşam becerileri II düzeyinde, konuların birbiri ya da bütünü ile olan ilişkilerine (Anderson vd., 2001) önem verildiği söylenebilir. İşlemsel bilgi türü sadece bilinçli tüketim ünitesinde yer almaktadır. Bu durum bilinçli tüketim ünitesinde öğrencilere bir işin nasıl yapıldığına, beceri, yöntem vb. kullanılmasına ilişkin ölçütlere yer verildiğini (Anderson vd., 2001) göstermektedir.

11. Temel Yaşam Becerileri-II düzeyinde bilişsel süreç düzeylerinden en üst düzey olan “yaratma” düzeyinde “stresle baş etme”, “empati” ve “takım çalışması” ünitelerinde; değerlendirme ve uygulama düzeylerine ise “bilinçli tüketim” ünitesinde kazanımlara rastlanılmıştır. Bu durum “stresle baş etme”, “empati” ve “takım çalışması” ünitelerinde öğrencilerin çözüm üretmeleri, öneriler getirmelerine; bilinçli tüketim ünitesinde ise, öğrencilerin sahip oldukları bilgiden yararlanmaları, yargılama veya değerlendirme yapılmasına (Anderson vd., 2001) önem verildiğini göstermektedir.

12. Temel Yaşam Becerileri (I ve II) öğretim programında yer alan kazanımların geneli yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutuna göre incelendiğinde, kazanımların 53 (%68.83)'ünün kavramsal bilgi, 16 (%20.78)'sının üst bilişsel bilgi, 7 (%9.09)'sinin işlemsel bilgi ve 1(%1.30)'inin olgusal bilgi türünde yer aldığı görülmüştür. Dolayısıyla kazanımların büyük çoğunluğunun kavramsal bilgi türünde olduğu söylenebilir. Temel yaşam becerileri dersi 5-8. sınıflarda öğrencilere verilmektedir. Öğrenciler bu aşamaya gelene kadar eğitim-öğretim süreçlerinde temel yaşam becerileri hakkında birtakım bilgilere sahip olmaktadır. Nitekim okul öncesi eğitim programında, okul öncesi dönemin çocukların ihtiyacı olan temel yaşam becerilerini ve ileri eğitim dönemlerinde ihtiyaçları olan temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasında önemli olduğu vurgulanmıştır (MEB, 2013). Ayrıca alan yazında Özkan Elgün ve Uysal (2022) tarafından yapılan çalışma bu durumu desteklemektedir. Çünkü bu çalışmada Hayat Bilgisi dersi öğretim programındaki kazanımlar yaşam becerileri kapsamında incelenmiş ve bu öğretim programındaki kazanımlarda en çok karar verme ve problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, öz farkındalık ve empati becerilerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada iletişim, kişiler arası iletişim, stres ve duygularla başa çıkma becerilerine çok az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır (Özkan Elgün & Uysal, 2022). Bu çalışmanın yanında Yıldırım (2021)'in Hayat Bilgisi dersindeki temel yaşam becerileri ve kazanımlarını öğretmen görüşlerine göre incelediği araştırmada, Hayat Bilgisi dersi öğretim programında yer alan 148 kazanımdan 126'sının temel becerilerle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Konu ile alakalı olarak Karakuş (2021)'un yapmış olduğu İlkokul Hayat Bilgisi programı (2018) kazanımlarının yaşam becerileri yönünden incelenmesi isimli çalışmada, hayat bilgisi programındaki tüm kazanımların %64'ünün yaşam becerileri ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bütün bu bilgiler öğrencilerin temel yaşam becerileri ile ilgili birtakım bilgileri Temel Yaşam Becerileri dersini almadan önce öğrenme fırsatları olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin kavramlar ile ilgili hem bilgi sahibi olması hem de kavramların anlamlı öğrenilmesini

sağlamak için öğretim programlarının en az kavramsal bilgi düzeyinde hazırlanması önemlidir (Zorluoğlu vd., 2017a). Araştırmanın bu sonucu ile paralel olarak, alanyazında öğretim programlarındaki kazanımlarla ilgili yapılan bazı çalışmalarda [Çevre ve İklim Değişikliği dersi (Gülersoy & Gülersoy, 2023), 2017 Fen Bilgisi (3-4.sınıf) dersi (Yolcu, 2019), ortaokul İngilizce dersi (Kuloğlu & Tutuş, 2024), 2013 Fen bilimleri dersi (Zorluoğlu vd., 2017b), 2017 taslak Kimya dersi (Zorluoğlu vd., 2017a), 2018 10. sınıf Coğrafya dersi (İlhan & Gülersoy, 2019), 2010 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi (Gezer vd., 2014), 2010 4. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi (Durmuş, 2017), 2018 Kimya dersi (Ayyıldız vd., 2019) ve 2018 9. Sınıf coğrafya dersi (Sözcü & Aydınöz, 2019), Fen bilimleri Öğretim Programı Maddenin Doğası Konusu (Özkaya vd., 2023)] kazanımların kavramsal bilgi türünde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ortaokul matematik dersi (Çelik vd., 2018) ve 2018 ilkököl görsel sanatlar dersi kazanımları ile ilgili yapılan çalışmalarda (Karip, 2019) kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi boyutunda kavramsal ve işlemsel bilgi türünde ağırlıklı olarak yer aldığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler dersi (Büyükalın Filiz & Baysal, 2019), 2018 Türkçe dersi (Erol & Kavruk, 2021), Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi (Koca, 2022) öğretim programlarındaki kazanımlar ile ilgili yapılan çalışmalarda ise kazanımların kavramsal ve olgusal bilgi türlerinde daha yoğun olarak yer aldığı belirlenmiştir. Bunların yanında araştırmanın sonuçları ile farklılıklar gösteren çalışmalarda alanyazında yer almaktadır. Bilişim teknolojileri ve yazılım dersi (Öztürk vd., 2020) ve Ortaokul Beden Eğitimi dersi kazanımları (Uğraş & Aral, 2018) ile ilgili yapılan çalışmalarda, kazanımların işlemsel bilgi türünde; Yıldız (2021)'in Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (4-8.sınıflar) dersinin kazanımlarını incelediği çalışmada kazanımların kavramsal ve olgusal bilgi türünde; 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki (Büyükalın Filiz & Yıldırım, 2019) kazanımların incelendiği çalışmada ise kazanımların olgusal ve işlemsel bilgi düzeyinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

13.Temel Yaşam Becerileri (I ve II) dersinin öğretim programında kazanımlar taksonomisinin bilişsel süreç boyutuna göre analiz edildiğinde, kazanımların 40 (%51.95)'inin anlama, 12 (%15.58)'sinin çözümlenme, 8 (%10.39)'inin değerlendirme, 6 (%7.79)'sının yaratma ve 6 (%7.79)'sının hatırlama ve 5 (%6.49)'inin uygulama düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla kazanımların büyük çoğunluğunun taksonomisinin bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde olduğu söylenebilir. Araştırmanın bu sonucu ile benzer sonuçlara ulaşılan farklı ders kazanımlarının incelendiği çalışmalar alanyazında yer almaktadır [Çevre ve İklim Değişikliği dersi (Gülersoy & Gülersoy, 2023), 2018 9. Sınıf Coğrafya dersi (Sözcü & Aydınöz, 2019), Sosyal Bilgiler dersi (Büyükalın Filiz & Baysal, 2019), 2017 taslak Fen Bilimleri dersi (Cangüven vd., 2017), 2013 Fen bilimleri dersi (Zorluoğlu vd., 2017b), 2017 taslak Kimya dersi (Zorluoğlu vd., 2017a), 2018 10. Sınıf Coğrafya dersi (İlhan ve Gülersoy, 2019), Ortaöğretim Fizik, Kimya ve Biyoloji dersi (Güldüren & Cangüven, 2020), 2010 4. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (Durmuş, 2017), Fen Bilgisi (3-4. sınıf) dersi Yolcu (2019)]. Ayrıca 2018 Kimya dersi öğretim programındaki kazanımların anlama ve çözümlenme düzeylerinde (Ayyıldız vd., 2019) ağırlıklı olarak yer aldığı belirlenmiştir. Alanyazında 2018 Türkçe dersi (Çerçi, 2018; Erol & Kavruk, 2021), 2018 İlköğretim Fen Bilimleri (Sağlamöz, 2020; Sağlamöz & Soysal, 2021), Ortaokul Beden Eğitimi dersi (Uğraş & Aral, 2018), Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi (Öztürk vd., 2020) kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelendiği çalışmalarda kazanımların anlama ve uygulama düzeylerinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 2018 Türkçe dersi (Büyükalın Filiz & Yıldırım, 2019), 2018 ilkököl görsel sanatlar dersi (Karip, 2019) ve Ortaokul Matematik dersi (Çelik vd., 2018) öğretim programındaki kazanımları inceleyen çalışmalarda bilişsel süreç boyutunda kazanımların uygulama ve anlama düzeylerinde daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların yanında Aktan (2020) tarafından yapılan çalışmada "İlköğretim Matematik dersi öğretim programındaki (1-4. sınıflar) kazanımların sırasıyla uygulama, hatırlama-anlama, analiz, yaratma ve değerlendirme düzeylerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (4-8.sınıflar) dersinin kazanımlarının anlama ve hatırlama (Yıldız, 2021), 5. Sınıf İngilizce dersi kazanımlarının anlama,

uygulama ve hatırlama (Hamurcu & Ekinci, 2020), Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kazanımlarının anlama ile değerlendirme (Koca, 2022), 2010 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi kazanımların değerlendirme, anlama ve analiz (Gezer vd., 2014), Ortaokul İngilizce dersi öğretim programındaki kazanımların ise uygulama (Kuloğlu & Tutuş, 2024) basamaklarında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Özkaya vd., (2023) tarafından ortaokul öğrencilerinin Fen bilimleri Öğretim Programında Maddenin Doğası konusundaki başarı düzeyleri yenilenmiş Bloom taksonomisi üzerinden analiz edilmiş ve kazanımlarda bilişsel süreç boyutunda uygulama düzeyinin yoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1- Araştırmada Temel Yaşam Becerileri dersinde kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi boyutunda kavramsal bilgi ve bilişsel süreç boyutunda anlama düzeyinde yoğunlaştığı görülmüştür. Öğretim programlarında üst bilişsel becerilerin kullanılması, anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlayan bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2023). Ayrıca yaşam becerileri, bireylerin hayatlarındaki zorluklarla baş etmesinde ve hayatlarını yönetebilmesi için gerekli olan beceriler olup bireylerin kendine ilişkin olumlu benlik oluşturmalarını sağlamaktadır (Alakoç Pirpir, 2019). Bunun yanında yaşam becerileri bünyesinde eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme, iletişim becerileri, öz farkındalık gibi birçok özelliği içermektedir (WHO, 1997). Bu nedenlerden dolayı Temel Yaşam Becerileri dersinde özellikle bireylerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik kazanım sayısı artırılmalıdır.

2- Nitel araştırmalarla temel yaşam becerileri dersine ait kazanımların etkililiği ya da gerçekleşme düzeyinin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

3- Çalışmada Temel Yaşam Becerileri dersinde yer alan kazanımlar sadece yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmiştir. Bu dersin kazanımları farklı taksonomilerle (SOLO, Dettmer, Marzano gibi) incelenebilir.

5. Kaynakça

- Akay, H., Soybaş, D., & Argün, Z. (2006). Problem kurma deneyimleri ve matematik öğretiminde açık-uçlu soruların kullanımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 129-146.
- Akpınar, B. (2011). Biliş ve üstbiliş (metabiliş) kavramlarının zihin felsefesi açısından analizi. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 6(4), 353-365. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2241>
- Aktan, O. (2020). İlkokul Matematik öğretim programı dersi kazanımlarının yenilenen Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 15-36. <https://doi.org/10.9779/pauefd.523545>
- Alakoç Pirpir, D. (2019). Çocuklarda Yaşam Becerileri. N. Aral (Ed.). *Çocuk Gelişimi Uygulamaları* içinde (ss. 34-58). Atatürk Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi.
- Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., Rath, J., & Wittrock, M. C. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Addison Wesley Longman.
- Aslan, M., & Atik, U. (2018). 2015 ve 2017 İlkokul Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(1), 528-547.
- Aydınlı, S. (2015). Tasarım eğitiminde yapılandırıcı paradigma: 'öğrenmeyi öğrenme'. *Tasarım + Kuram*, 11(20), 1-18. <https://doi.org/10.23835/tasarimkuram.239579>

- Ayyıldız, Y., Aydın, A., & Nakiboğlu, C. (2019). 2018 yılı ortaöğretim Kimya dersi öğretim programı kazanımlarının orijinal ve yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 340-376. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.540854>
- Bedir, G. (2020). Program geliştirmede temel kavramlar ve aşamalar. H. G. Berkant (Ed.). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulama örneklerine içinde* (ss.1-26). Anı.
- Bekiroğlu, D. (2021). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde düşünme ve yaşam becerilerinin eğilimleri: Nitel meta sentez çalışması* (Tez No. 705941) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Blakey, E., & Spence, S. (1990). *Developing Metacognition*. Clearinghouse on Information Resources Syracuse NY. 17.02.2024 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED327218.pdf> adresinden alınmıştır.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <http://dx.doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Büyükalın Filiz, S., & Baysal, S. B. (2019). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 234-253. <https://doi.org/10.17679/inuefd.435796>
- Büyükalın Filiz, S., & Yıldırım, N. (2019). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *Elementary Education Online*, 18(4), 1550-1573. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.632521>
- Cangüven, H. D., Öz, O., Binzet, G., & Avcı, G. (2017). Millî Eğitim Bakanlığı 2017 Fen Bilimleri taslak programının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 2, 62-80.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <http://www.itobiad.com/issue/39481/494286>
- Cüceloğlu, D. (1994). *İyi düşün doğru karar ver*. Sistem.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışı* (15. baskı). Remzi.
- Çeken, R., & Eş, H. (2013). Eğitim araştırmalarında doküman analizi. S. Baştürk (Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss.327-338). Vize.
- Çelik, S., Kul, Ü., & Çalık Uzun, S. (2018). Ortaokul Matematik dersi öğretim programındaki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 775-795. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.18.37322-431437>
- Çerçi, A. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının (5, 6, 7, 8. Sınıf) Yenilenen Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 70-81.
- Çınar, O., Hatunoğlu, A., & Hatunoğlu, Y. (2009). Öğretmenlerin problem çözme becerileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 215-226.
- Demirel, Ö. (2004). *Eğitimde program geliştirme* (6. baskı). Pegem A
- Demirel, Ö. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı* (20. baskı). Pegem Akademi.

- Deniz, İ. (2003). *İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin iletişim becerileri düzeylerine etkisi* (Tez No. 133989) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Doğan, N. (2007). Yaratıcı düşünme ve yaratıcılık. Ö. Demirel (Ed.). *Eğitimde yeni yönelimler* (2. baskı) içinde (ss. 167-192). Pegem A.
- Dökmen, Ü. (1994). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. Sistem.
- Durmuş, B. (2017). 4. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programı kazanımlarının Bloom ve revize edilmiş Bloom taksonomilerine göre değerlendirilmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 21, 44-58.
- Erol, T., & Kavruk, H. (2021). Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre sınıflandırılması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1421-1442.
- Ersoy, E. G., & Köşger, F. (2016). Empati: tanımı ve önemi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(2), 9-17. <http://dx.doi.org/10.20515/otd.33993>
- Gezer, M., Şahin, İ.F., Öner Sünkür, M., & Meral, E. (2014). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(1), 433-455.
- Gökbüzoğlu, B. (2008). *Ergenlerin saldırganlık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 219948) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gulhane, T. F. (2014). Life skills development through school education. *IOSR Journal of Sports and Physical Education (IOSR-JSPE)*, 1(6), 28-29
- Güldüren, M., & Cangüven, H. D. (2020). Ortaöğretim Fizik, Kimya ve Biyoloji ders kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisi bilişsel alan basamaklarına göre karşılaştırılması. *Scientific Educational Studies*, 4(1), 1-21. <https://doi.org/10.31798/ses.737078>
- Gülersoy, A. E., & Gülersoy, Ö. (2023). Çevre eğitimi ve iklim değişikliği dersi (6, 7 veya 8. Sınıflar) öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisi bilişsel alan basamaklarına göre değerlendirilmesi. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 16(97), 1-16. <http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.71598>
- Güney, M. (2021). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların yaşam becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 702291) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güngör Cabbar, B., Gültekin, S., Güneş, E., Aytaç, E., & Daşgın, F. (2020). 2018 Fen Bilimleri ve Biyoloji dersleri öğretim programlarındaki çevre kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 14(1), 504-527. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.702537>
- Güven, M. (2004). *Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki* (Tez No. 143975) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hamurcu, G. C., & Ekinci, F. (2020). Ortaokul 5. Sınıf İngilizce ders programının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(73), 716-728.

- İlhan, A., & Gülersoy, A. E. (2019). Evaluation of the achievements of 10th grade geography course curriculum according to the revised Bloom taxonomy. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 10-28.
- İslamoğlu, A. H., & Almaçık, Ü. (2013). *Sosyal Bilimlerde araştırma yöntemleri* (3. baskı). Beta
- Kaçar, T. (2022). *Öğretmenlerin psikolojik sağlamlıkları, yaşam becerileri ve öz-kontrolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 715634) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karakuş, C. (2021). İlkokul Hayat Bilgisi programı (2018) kazanımlarının yaşam becerileri yönünden incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 1-25. <http://doi.org/10.33400/kuje.824004>
- Kardağ, A. (2019). *Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinde yaşam becerileri ve sosyal bütünleşme ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 595224) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karip, F. (2019). İlkokul görsel sanatlar dersi kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1929-1948.
- Kennedy, F., Pearson, D., Brett-Taylor, L., & Talreja, V. (2014). The life skills assessment scale: Measuring life skills of disadvantaged children in the developing world. *Social Behavior and Personality*, 42(2), 197-210.
- Kılıç, Z. (2015). *Hayat bilgisi dersinde öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesinde etkin öğrenme uygulamaları* (Tez No. 415877) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Koca, H. K. (2022). Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim programında bulunan bilişsel kazanımların yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 22(1), 293-313. <https://doi.org/10.33420/marife.1073909>
- Korkmaz, C. (2022). Karar verme becerileri Y. Bolat (Ed.). *Yaşam becerileri eğitimi kavram, beceri, gelişim ve uygulama* içinde (2. baskı, ss. 126-173). Pegem Akademi
- Köksal, O., & Atalay, B. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (4. baskı). Eğitim.
- Kuloğlu, A., & Tutuş, F. (2024). A Revised Bloom's Taxonomy-Based Analysis of Lower Secondary Education English Teaching Curriculum. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 13(1), 193-205. <https://doi.org/10.14686/buefad.1083765>
- Külekçi Akyavuz, E., & Karakaş, A. (2020). Öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(4), 1832-1851.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). Okul Öncesi Eğitimi Programı. Ankara. 26.05.2024 tarihinde https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf adresinden erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı. Ankara. 05.02.2024 tarihinde <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=325> adresinden erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2023). Temel Yaşam Becerileri Dersi Öğretim Programı. Ankara. 15.04.2024 tarihinde <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=1348> adresinden erişilmiştir.

- Odabaşı, B. (2014). *Eğitimde program geliştirme*. Çizgi Kitapevi.
- Ökdem, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşam becerileri, derse katılımı ve motivasyon düzeyi arasındaki ilişki. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(56), 602-615. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.2102>
- Özbek, M. F. (2004). Toplumsal yaşamda empati. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 1, 1-16.
- Özcan, Y. (2019). "Bulmaca kulesi" programının yaşam becerileri açısından incelenmesi (Tez No. 611355) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özcan, Y. (2021). *Acil yardım ve afet yönetimi bölümü öğrencilerinin yaşam becerilerinin meslek tercihleri üzerine etkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği* (Tez No. 661037) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özden, Y. (2020a). *Öğrenme ve öğretme* (13. baskı). Pegem Akademi
- Özden, Y. (2020b). *Eğitimde yeni değerler* (13. baskı). Pegem Akademi
- Özkan Elgün, İ., & Uysal, F. (2022). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Yaşam Becerileri Kapsamında İncelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, 9(2), 122-135.
- Özkaya, A., Sarıgöz, O., Demir, A. ve Bozak, A. (2023). The achievements levels of elementary school students in the science curriculum on the substance and its nature: an analysis through the revised Bloom's taxonomy. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12(3), 1415-1434.
- Öztunç, M. (1999). *Yaratıcı düşünce üzerinde ailenin etkisi*. (Tez No. 74508) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, G., Karamete, A., & Çetin, G. (2020). Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49 (2), 1061-1097
- Paris, S. G., & Winograd, P. (1990). Promoting metacognition and motivation of exceptional children. *Remedial and Special Education*, 11(6), 7-15
- Sağlamöz, F. (2020). *2000 sonrası ilköğretim düzeyindeki Fen Bilimleri dersi öğretim programları kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisi'ne göre incelenmesi (2005-2013-2017-2018)* (Tez No. 678533) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sağlamöz, F., & Soysal, Y. (2021). 2018 İlköğretim Fen Bilimleri dersi öğretim programlarının kazanımlarının yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 111-145. https://doi.org/10.17932/IAU.EFD.2015.013/efd_v07i006
- Saymaz, İ. (2003). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 140818) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Selçuk, A. M. (2019). *Öğretim elemanlarının yaşam becerileri hakkındaki görüşleri* (Tez No. 599822) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (26. baskı). Anı
- Singh, B. D., & Menon, R. (2015). *Life skills in India an overview of evidence and current practices in our education system*. Central Square Foundation.
- Schoenfeld, A. H. (1987). What's all the fuss about metacognition? A. H. Schoenfeld (Ed.). In *Cognitive science and mathematics education* (ss.189-215). Lawrence Erlbaum Associates.
- Sönmez, V. (2020). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (19. baskı). Anı.
- Sözcü, U., & Aydınöz, D. (2019). 9. Sınıf Coğrafya dersi öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24 (42), 41-50. <https://doi.org/10.17295ataunidcd.635053>
- Şahin, Ç. (2004). Problem çözme becerisinin temel felsefesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 160-171.
- Şentürk, Y. (2023). Girişimcilik becerisi kazandırma sürecini etkileyen bazı değişkenler hakkında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 6(1), 1-33. <https://doi.org/10.47477/ubed.1134114>
- Tabak, S. (2021). Program geliştirmede amaçlar. H. Sucuoğlu & M. Gökdağ Baltaoğlu (Eds.). *Eğitimde program geliştirme* içinde (ss. 121-148). Lisans.
- Tekin, E., Yazgan Çilesiz, Z., & Gede, S. (2019). Farklı meslek gruplarında çalışanların algılanan stres düzeyleri ve stresle başa çıkma tarzları üzerine bir araştırma. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 79-89
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2024). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. 10.01.2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Uğraş, S., & Aral, H. (2018). Ortaokul Beden Eğitimi ders programındaki kazanımların yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1): 33-46.
- UNICEF (2019). Comprehensive life skills framework. 20.01.2024 tarihinde <https://www.unicef.org/india/media/2571/file/Comprehensive-lifeskills-framework.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Ünal, S. (1999). Aktif Öğrenme, Öğrenmeyi Öğrenmek ve Probleme Dayalı Öğrenme. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 373-378
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis. *IdsPracticePaper in Brief*, 1-10. 18.07.2023 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/259828893_learning_about_qualitative_document_analysis adresinden erişilmiştir.
- World Health Organization (WHO). (1997). *Life skills education for children and adolescents in schools*. Programme on Mental Health World Health Organization. Geneva, Switzerland: World Health Organization. 18.02.2024 tarihinde https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7A_Rev.2.pdf adresinden erişilmiştir.
- Yalçıntaş Sezgin, E., & Ulus, L. (2019). Yaşam becerileri. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

- Yenilmez, K., & Yaşa, E. (2007). İlköğretim öğrencilerinin problem çözme becerileri üzerine bir inceleme. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 2(4), 272-287.
- Yenilmez, K., & Yolcu, B. (2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 95-105.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23 (112): 7-17.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin.
- Yıldırım, G. (2021). Hayat Bilgisi Dersi Temel Yaşam Becerileri ve Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (52), 168-184. <https://doi.org/10.53444/deubefd.874527>
- Yıldırım, Y. (2017). *Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan yaşam becerisi eğitim programının çocukların yaşam becerilerine ve sosyal uyumlarına etkisi* (Tez No. 485892) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldız, M. (2021). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (4-8) öğretim programındaki bilişsel kazanımların yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19, 307-342. <https://doi.org/10.51553/bozifder.898308>
- Yılmaz, A. S. (2014). Bir sosyal değişim ajanı olarak girişimcilik eğitimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(1), 297-310.
- Yolcu, H. H. (2019). İlkokul öğretim programı 3 ve 4. Sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının revize edilmiş Bloom Taksonomisi açısından analizi ve değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 18(1), 253-262. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527214>
- Zorluoğlu, S. L., Güven, Ç., & Korkmaz, Z. S. (2017a). Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Analiz Örneği: 2017 Taslak Ortaöğretim Kimya Dersi Öğretim Programı. *Mediterranean Journal of Humanities*, VII(2), 467-479.
- Zorluoğlu, S. L., Şahintürk, A., & Bağrıyanık, K. E. (2017b). 2013 yılı Fen Bilimleri öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizi ve değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-15. <https://doi.org/10.14686/buefad.267190>